

**Roosevelt je baje preprečil vojno krizo.
Senator Logan odbil napade na predsednika**

Washington, 4. marca. Ves dan se je vršila ostra debata v senatu, ki je pristaši predsednika Roosevelta in njegove tujezemske politike, da je med onimi, ki zahtevajo, da Amerika sploh nima ničesar opraviti z Evropo.

Na razna očitavanja predsednika, ki je končno oglašil senator Logan, ki je izjavil, da je povzročil Rooseveltova pomoč evropskim demokratičnim državam, da je pred tedni ni izbruhnila.

Debate je prišlo, ko je senator Zbornica dobila načrt predloga, da se dovoli \$358,000, za obrambne svrhe. Opozicija je izločila mnogo milijonov za proračuna, rekoč, da je to oboroževanje nepotrebno. Trdno stališče, ki ga je pred-

**Kompanije so začele odslavljanje delavce, ki
se svoječasnno udeležili sedečih štrajkov**

Newark, N. J., 4. marca. Nad delavcev pri Mergot Co. v mestu, ki se je predčasno izločilo sedečega štrajka, je do- večeraj od kompanije obvesti- la, da ne bodo več sprejeti na delo.

Pogodba med kompanijo in med unijo je potekla 1. februarja. C. I. O. unija je zahtevala, da se pogodba brez spremembe nadaljuje, toda kompanija je zahtevala, da delavci odglasujejo, ako še želijo, da jih zastopa C. I. O. unija.

Ker unija ni hotela razpisati glasovanja je prišlo do prepira med kompanijo in unijo in končno do štrajka. Normalno se pri omenjeni kompaniji zaposlenih 600 ljudi. Štrajkarji sedaj pike- tirajo poslopje.

**Papež Pij XII. kaže največje zanimanje za
države. Poseben blagoslov za Ameriko**

Washington, 4. marca. Eden prvih, ki jih je izvršil novi papež Pij XII. je bila podelitev posebnega blagoslova Zedinjenim državam, kot sporoča ameriški kardinal O'Connell iz Bos- tona.

O novem papežu se je izjavil kardinal Mundelein iz Chicage: "Pij XII. je živ svetnik, znan daleč naokoli po svoji pobožnosti. Kljub temu pa je bistroumen in razumen, kar je pač potrebno v teh razburkanih časih."

Odbor dr. Planina

Dr. Planina, član društva Planina v Ma- jlo, Ohio, je izvolilo sledeči za leto 1939: predsednik Zimšek, tajnica Mary Jane VII. Polagoma je prešel na zgodovino papeža Pija XII, ki je bil izvoljen pretekli teden. Zgo- dovinski podatki, katere je podal Rev. Charles Coughlin svojim poslušalcem glede papežev so marsikomu morali odpreti oči.

Govor Rev. Coughlina

Rev. Coughlin je imel v nede- ljo značilen in zgodovinski govor potom radia. Govoril je iz zgo- dovine papežev, zlasti papeža Pi- ja VII. Polagoma je prešel na zgodovino papeža Pija XII, ki je bil izvoljen pretekli teden. Zgo- dovinski podatki, katere je podal Rev. Charles Coughlin svojim poslušalcem glede papežev so marsikomu morali odpreti oči.

Seja

Danes se vrši redna mesečna seja društva sv. Marije Magda- lene št. 162 KSKJ. Seja se vrši v spodnjih prostorih stare šole sv. Vida ob 8. zvečer. Članice so prošene, da se gotovo udeležijo. Po seji bo nekoliko okrepčila.

Zguba kompanije

The Republic Steel Co. nazna- nja, da je imela tekom lanskega poslovnega leta čiste zgube \$7,799,000, dočim je imela v letu 1937 čistega dobička \$9,650,000. Kompanija je zgubila tekom lan- skega leta nekako \$100,000,000 vrednosti naročil.

**Vlada generala Franca
pripoznana od 34 držav**

Burgos, 5. marca. 34 držav je dosedaj priznalo novo špansko vlado pod vodstvom generala Franca, dočim bo nadaljnjih 30 držav poslalo priznanje v krat- kem času. Med državami, ki so priznale vlado gen. Franca, je tu- di Jugoslavija. Menda bo zad- nja, ki pošlje priznanje, sovjet- ska Rusija, ki je te dni zameril Angliji in Franciji, ki sta hiteli s priznanjem. Ruska sovjetska vlada je izjavila, da pomeni pri- znanje vlade generala Franca — drugo Monakovo.

Nova metla

V Clevelandu je bilo od janua- rja meseca pa vse do danes od- slovljenih kakih 1,500 državnih uslužbencev, ki so dobili službe od bivše demokratske admini- stracije. Med temi odslavljenimi jih je bilo najmanj 200 Sloven- cev in Slovenk. Bivši demokrati- ski governor Martin L. Davey je imel Slovence rad in še nikdar prej ni bilo toliko Slovencev v raznih državnih podjetjih kot pod governorjem Daveyem. Se- danji governor Bricker, republi- kanec, smatra menda Slovence za ničvredne ljudi. Niti en sam naš človek še ni dobil dela pod njego- vo upravo, in če ga, je naj se zgasi pri nas, kajti nam je ne- poznani. Well, Bricker, republi- kanec, bo ostal dve leti v uradu, potem pa pridejo zopet demo- kratje za bodočih osem let.

Lepe razmere

Preiskava, ki se vrši sedaj v zaporih v Columbusu, je prinesla na dan, da so imeli nekateri jet- niki v zaporih pravi paradiz. Kupovali so lahko zganje, narko- tična sredstva, marijuana ciga- rete, stivali na konje ali pa ha- zardirali, kar se je komu zljubi- lo. Pint zganja se jim je prodaj- alo po \$3.00 do \$5.00, marijuana cigarete so se pa prodajale po 25 centov. Hazardiralo se je tako, da je včasih na mizi ležalo po \$500.00 v gotovini.

Civilna služba

Republikanski režim je odslo- vil od dela pri uradu za javne državne ceste dosedaj 150 usluž- bencev. Njih položaj ni bil kla- sificiran, namreč prišli so k delu, ne da bi naredili posebno skušnjo in take se lahko odslavi kadar hočejo mogotci, ki so na krmilu. Toda republikanci so sedaj začeli odslavljanje tudi one uslužben- ce, ki so naredili civilno skušnjo, in ti uslužbenci so se sedaj obrni- li na sodnijo za pomoč.

V počast Crosserju

V počast Robert Crosserja, ki že 25 let zastopa 21. kongresni okraj iz Clevelanda v Washing- tonu, se vrši dne 15. aprila slavnostni banket. Ob tej priliki bo glavni govornik predsednik po- planske zbornice kongresa Wm. Bankhead. Mnogo sto slovenskih državljani spada v 21. kongres- ni okraj, katerega Crosser tako- častno zastopa.

Prodajalci lotov

Zvezna sodnija v Chicagu je pri- jela 6 prodajalcev pokopa- lišnih lotov. Vsi so Clevelandčan- ni, ki so svoječasnno nasukali tudi mnogo naših rojakov, ko so jim prodajali pokopališčne lote v zameno za bančne knjižice.

Vremenski prerok

Vreme se je od večeraj do dan- es nekako shladilo. Vremenski prerok zatrjuje, da dobimo dan- es sneg in povratek zime. Ako snega ne bo danes, pride gotovo jutri. Toplomer, ki je kazal še v soboto 60 stopinj, je padel na 35 stopinj.

**Loyalisti v zadnjem
obupnem boju, da se
rešijo gen. Franca**

Madrid, 6. marca. Vojaški po- veljnik Madrida je prevzel oblast ministerskega predsednika Juan Negrina in zaprisegel, da se bo boril do zadnjega napram gene- ralu Francu, razven če mu sled- nji dovoli "časten mir." Ime vo- jaškemu poveljniku Madrida je gen. Segismundo Casado, ki je izjavil: Kocka je vržena. Mi vsi bomo rešeni ali pa skupno pogi- nemo. Naša borba ne preneha prej, dokler ni garantirana naša neodvisnost." Podrobnosti glede položaja v Madridu ali glede ar- made gen. Casade niso znane. Toliko je znano, da se nahaja v novi loyalistični vladi šest mož, ki sedaj držijo usodo preostale španske armade v svojih rokah. Bivši ministerski predsednik Ne- grin je pobegnil iz Španije, dasi je prvotno obljubil, da se bo bo- ril do zadnjega kot je sedaj stor- ril gen. Casado. Na vsak način je jasno, da loyalisti še nimajo dovolj prelivanja krvi. Iz mesta Burgos, kjer je glavni stan gene- rala Franca, se poroča, da je padlo mesto Cartagena, ena iz- med najbolj važnih postojank lo- yalistov, in da se je vojna morna- rica loyalistov raztepla na vse vetrove.

Mir med demokrati

Ray T. Miller, načelnik novo- dealerske skupine demokratov v Clevelandu, je izjavil te dni, da če nasprotna faksija, kateri na- čeljuje Gongwer, ne začne do petka, 10. marca s pogajanjmi za mir, da bo šel na sodnijo in za- čel s tožbo, katero je naprnil proti Gongwerju in njegovim pristašem, ki si še vedno lastijo načelstvo stranke, dasi pri za- dnjih volitvah očitvidno niso dobili večine. Mirovni posredovalci pri- čeh faksijah so bili že pred 14. dnevi imenovani, toda do poga- janj ni prišlo.

Štrajk pri Lempco

Kakih 170 delavcev je zaštraj- kalo pri Lempco Co., kjer se iz- delujejo avtomobilski deli. De- lavci zahtevajo zaprto tovarno. Organizirani so pri American Federation of Labor. James Str- nad, predsednik kompanije, je iz- javil, da bo raje imel tovarno za- prto, kot da bi se podal zahte- vam. Delavcem v omenjeni to- varni so bile pred kratkim tudi plače prikrajšane.

Smrtna kosa

Včeraj popoldne je nagloma preminul na svojem domu rojak Joseph Pongrac, dvodec, star 61 let. Stanoval je na 14512 Sara- nac Rd. V Ameriko je prišel pred 37. leti. V domovini zapu- šča eno hčer. Pogreb se vrši iz August F. Svetek pogrebne- ga zavoda. Čas pogreba in druge podrobnosti priobčimo jutri.

Nedeljske žrtve

Tekom nedelje so bile ubite na raznih cestah v Clevelandu ali v okolici tri osebe v raznih avto- mobilskih nezgodah. Vreme je bilo lepo, kar je izvabilo številne avtomobiliste na vožnjo. Naj- manj 20 oseb je bilo ranjenih v avtomobilskih nesrečah.

Nova ponudba

Družba cestne železnice v Cle- velandu bo stavila mestni vladi novo ponudbo za spravo. Družba je že poskusila razne druge kor- vake, pa je prišla do prepričanja, da je najboljša, ako se mirno po- bota z mestom.

**Vlada in mesto preisku-
jeta tajnosti Bunda**

New York, 5. marca. Mestne in državne oblasti so začele pre- iskovati tajnosti, ki prevladujejo pri "Bundu" ali pri organizaciji nemških fašistov v Ameriki. Še pretekli teden je imel Bund zbo- rovanje, katerega se je udeležilo 20,000 članov. Na sodnijo je bil poklican predsednik organizaci- je. Prinesiti je moral vse knjige Bunda. Na sodniji je predsedni- ka nemških fašistov stražilo 60 policistov, ko je izjavil, da mu Judje strežejo po življenju.

Smrtna kosa

V soboto zjutraj je preminula po dolgi in mučni bolezni Mary Mravunac, rod. Hrvatica, sta- ra šele 26 let. Zadnje čase je bi- vala pri svoji sestri na 7445 Broadway. Bila je članica dru- štva Zrinskih Frankopan, št. 403 HBZ. Tu zapuša žalujočo ma- ter Marijo in očeta Mike v West Virginiji, dve sestri, Katarino Papež in Magdaleno Kosič. Po- greb pokojne se vrši v sredo zju- traj iz Louis Ferfolia pogrebne- ga zavoda na 3515 E. 81st St. ob 8:30 v cerkev sv. Imena na Broadway. Naj bo ranjki mirna ameriška zemlja.

Zadnja prošnja

Pretekli petek večer je moral v državnih zaporih v Columbusu radi umora Frank Tracy na elek- trični stol. Predno so ga odpe- ljali v smrt je izročil jetniškemu duhovnu pismo, v katerem se je bridko pritožil nad novim ravnateljem zaporov Amrinom, ker mu je slednji odbil prošnjo za dobro kosilo pred smrtjo. To je dose- daj dobival vsak v smrt obsojeni eno uro pred smrtjo, dočim novi ravnatelj hoče celo pri onih hra- niti, ki mu ne bodo več povzro- čali stroškov.

Msgr. Hurley

Kot izreden pomočnik novega papeža Pija XII bo Clevelandčan, Monsignor Hurley, ki se nahaja že pet let v Rimu in je bil pride- ljen uradu državnega tajnika, katerega je vodil kardinal Pacel- li, sedanja papež. Glas Msgr. Hurleya se je dostikrat slišal po radiu iz Rima, ko je tolmačil v an- gleškem jeziku papeževe besede. Bil je tudi tolmač med papežem in med angleškimi ministerskim predsednikom Chamberlainom, ko se je slednji nahajal v Rimu. Msgr. Hurley je brat James Hur- leya, ki je tajnik kongresmana 20. okraja Martina Sweeneya.

Točenje pijače

Državni nadzorniki, ki so za- poslani pri komisiji za kontrolo opojne pijače, pazijo zadnje čase zlasti na one gostilniške prostore, ki ne zapirajo ob postavno določenih urah. Baje imajo že kakih sto prostorov zaznamova- nih, ki so poslovali pozneje kot bi smeli. Državna komisija jim bo najbrž vzela licenco. Pod go- vernorjem Daveyem državni nadzorniki niso bili glede tega natančni, toda novi governor je zapovedal, da se mora narediti red. Pazite torej, kdaj zaklepate svoje gostilne.

Unijsko delo

Cleveland Federation of Labor bo zahtevala, da vršijo vse delo pri novih zgradbah cleveandskih šol in pri popravah starih šol samo unijski delavci. Nove šole bodo veljale nekako \$5,000,000.

Iz bolnišnice

Iz Huron Rd. bolnišnice se je vrnila na dom Mrs. Agnes Mer- vav, 6626 St. Clair Ave. Se lepo zahvaljuje za vse obiske in cvet- lice.

**Razsodba sodnika Frank J. Lauscheta zna
prinesli Clevelandu milijone dolarjev v davkih**

Cleveland. — Sodnik Frank J. Lausche je te dni na Common Pleas sodniji zopet oddal zelo važno razsodbo, ki zna prinesiti tekom nekaj let milijone dolar- jev Clevelandu v obliki davkov.

Okrajni avditor Zangerle je namreč tožil ogromni petrolejni trust, Standard Oil Co., hotec kompanijo prisiliti, da plačuje davke v Clevelandu ne na oseb- no lastnino, pač pa na zemljiško vrednost.

Osebnostna lastnina je obdavčena s 50 odstotki vrednosti, dočim je zemljiška lastnina obdavčena s 100 procenti vrednosti. Zan- gerle je trdil, da dolguje Stan- dard Oil Co. davčnemu uradu \$3,189,000 na davkih.

Zangerle namreč trdi, da cevi, stolpi, tanki, kondenseri in dru- ga oprema kompanije se mora obdavčiti kot zemljiška lastnina, ne kot privatna lastnina. Kom- panija je temu nasprotovala in sledila je tožba.

Sodnik Lausche je pritrdil v po- sebnih razsodbi okrajnemu avdi- torju in obsodil kompanijo, da mora plačati omenjene davke v svoti \$3,189,000. Kompanija je potem odvnetikov izjavila, da bo tožila naprej.

Radi razsodbe sodnika Lau- scheta pa ne bo prizadeta samo Standard Oil družba, pač pa tudi vse ostale kompanije, ki enako poslujejo v Clevelandu in ki bo- do najbrž morale plačati nove milijone v davkih.

**Zanimive vesti iz življenja ameriških
Slovencev po številnih naših naselbinah**

Nagloma je umrla v Chicagu za krvotokom Mary Hrast, vdo- va po pokojnem Antonu Hrastu, hišniku SNPJ poslopja. Stara je bila 46 let in rojena v Jerševniku pri Črnomlju. Starši so jo pri- nesli v Ameriko še kot otroka. — V Chiagu je tudi preminul rojak John Pogačnik, star 70 let. Dru- gice podrobnosti o njem niso zna- ne.

V North Chicagu je umrl ro- jak Fred Bizjak, star 22 let. Tu zapuša starše in pet bratov ter več drugih sorodnikov. — Isto- tam je umrla Jennie Prebil, ro- jena Kavčič, stara 55 let in do- ma iz Lesnega brda pri Vrhniki. Tukaj zapuša sina, dve hčeri, brata in druge sorodnike.

V okolici Bingham Canyon, Utah, je snežni plaz zahteval živ- ljenje štirih oseb, od katerih sta bila dva Slovence, in sicer John Bizjak, star 58 let in S. Naran- čič, star 45 let. Prvi zapuša že- no, sina in hčer na Reki v domo- vini. Bizjak je ležal štiri dni pod snegom, predno so mogli pri- ti do njegovega trupla.

Kandidaturo za councilmana je prijavil rojak Mr. Mike Pavell, lastnik znane restavracije v She- boyganu, Wis. V 4. vardi, kjer Mr. Pavell kandidira, imajo ve- čino Slovenci in je rojak lahko izvoljen, ako naši ljudje složno nastopijo.

V avtomobilski nesreči v Springfieldu, Ill., je bil na mestu ubit mladi rojak John Furlan, star 24 let. Ranjki zapuša ženo, sedem mesecev starega sinčka, starše, sestro in druge sorodnike. — V isti naselbini je umrl rojak Jos. Perko, ki je dosegel starost 73 let in je bil doma od Novega mesta. Bil je star naseljenec v ondnotnem kraju. Zapuša ženo in pet sinov.

V Milwaukee, Wis., je zadnje dneve 24 Slovencev in Hrvatov dobilo državljsanske papirje na zvezni sodniji.

V Calumetu je pred nekaj dne- vi umrla rojakinja Margaret Zu- nič, stara 65 let in rojena v oko- lici Črnomlja. V Calumetu je ži- vela 46 let in zapuša tam tri si- nove in štiri hčere, v Detroitu pa brata.

V Cordobi, Južna Amerika, je umrl Martin Movern, doma iz Dragomlje vasi v Beli Krajini. Zapuša ženo. — Dalje je umrla Anica Počakaj, stara 16 let in ro- jena v Slopi pri Trstu. — V Cor- dobi je tudi umrla Marija Fran-

cetič, doma iz Prvačine. Zapuša moža, tri tedne starega otroka, starše, brata in sestro. — Dne 5. jan. so našli na železniški postaji rojaka Alojzija Mlača mrtve- ga. Bil je ustreljen. Pri njem so našli revolver, vendar se ni šlo za samomor, temveč za umor iz ljubosumnosti, kajti Mlač je bil ubit, ko se je vračal od svoje za- ročenke. Star je bil 35 let in ro- jen v Prelozah pri Lokvi. V Ar- gentini, Južna Amerika, je živel 10 let in zapuša tam sestro in svaka.

Po kratki bolezni je v Ely, Minn., umrla Marjeta Jerič, sta- ra 59 let, doma v okolici Črnom- lja. Njeno deklisko ime je bilo Kuzma. Zapuša moža, dva sino- va in tri hčere. — V rudniku v Ely, Minn., se je težko ponesre- čil Ignac Jerič. Poškodovani ima obe nogi in bo moral najmanj šest mesecev ostati v bolnišnici.

Zlatko Baloković, znameniti jugoslovanski violinist, se naha- ja na koncertni turneji po Ame- riki in Kanadi. Nastopil bo v 22 raznih mestih. Ako je Cleveland vključen v turnejo, ni znano.

Za "narodnega mučenika" se smatra s svojim dopisom v zad- nji izdaji "Prosvete" neki Louis Zorko iz Clevelanda, ki piše, da se mu je grozilo z linčanjem, ako se ne "pobere" iz mesta. No, no, Mr. Zorko, nikar si ne izmišljaj- te predebelo. Vas sploh, kolikor se nam je povedalo, ne vzame za resnega, in Kukluksarjev tudi ni med Slovenci v Clevelandu, da bi se kaj bali. Kar korajžjo in šnajt. Vsi vaši nasprotniki vam želijo dolgo in srečno življenje!

Licenčne pristojbine

Sedaj ko politkarji oddajo no- ve licenčne plosče avtomobili- stom, računajo vsakemu avtomo- bilistu še 25c posebej za to "uslu- go." Na Common Pleas sodniji pa je bila te dni vložena tožba, ki naj ustavi pobiranje posebnih 25 centov za plosčo. Na ta način za- služijo politkarji samo v Cleve- landu vsako leto \$75,000, kar bi lahko ostalo v žepih lastnikov avtomobilov.

Ogromna škoda

Glasom izjave načelnika og- njegascev v Clevelandu so razni požarji lansko leto povzročili v Clevelandu škode za \$2,370,000, a leto prej pa le za \$1,670,000. Načelnik zahteva nove ognjega- sne stroje.

"AMERIŠKA DOMOVINA"**AMERICAN HOME — SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER**1117 St. Clair Avenue Cleveland, Ohio
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado, na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50.
Za Cleveland, po raznašalci: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00.
Za Evropo, celo leto, \$7.00.
Posamezna številka, 3c.

SUBSCRIPTION RATES:
U.S. and Canada, \$5.50 per year; Cleveland, by mail, \$7.00 per year.
U.S. and Canada, \$3.00 for 6 months Cleveland, by mail, \$3.50 for 6 months.
Cleveland and Euclid, by carriers, \$5.50 per year, \$3.00 for 6 months.
European subscription, \$7.00 per year.
Single copies, 3c.

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers
Entered as second class matter January 5th, 1908, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1878.

83

No. 53, Mon., March 6, 1939

Nesloga med ameriškimi delavci

Pred nekako dvajsetimi, da, desetimi leti, niti ena četrtina ameriških delavcev ni bila še organizirana. Imeli smo tedaj le eno ameriško delavsko organizacijo po imenu American Federation of Labor, ki je štela nekako štiri milijone delavcev. To so bili takozvani poklicni delavci, profesionalisti, kot na primer elektriki, plumburji, strojniki, mehaniki, zidarji, tesarji, tiskarji in enaki mojstri delavske skupine, ki niso nikdar s posebnim zadovoljstvom gledali na "nižje" delavce, ki so bili v masah zaposleni v jeklarski, avtomobilski, rudniški ali v enakih industrijah, kjer dela lahko vsak, ne da bi se mu bilo treba učiti enakega posla.

Sele John Lewis je prišel na idejo, da je treba ameriške delavce v masah organizirati. Lewis je zastopal načelo, da na primer naj bodo vsi delavci, ki delajo v avtomobilski industriji, v eni uniji, pa naj bodo mehaniki, elektriki ali kaj podobnega. S svojo organizacijo je prišel na dan pred "nekaj" petimi leti, kmalu potem ko je bil izvoljen predsednikom Franklin Roosevelt, ki je delavstvu podelil takorekoč svobodno roko za organizacijo.

Na ta način smo dobili v Zedinjenih državah dve delavski organizaciji, American Federation of Labor in Congress of Industrial Organization. Začela so se nasprotovanja, ki so izvirala največ od tod, ker so posamezni voditelji teh organizacij se čutili prizadete v svojih privilegijih in pravicah. Oh, yes, tudi delavski voditelji so včasih aristokratični in diktatorski, prav tako kakor so industrijski magnati in baroni. Kdor čuti za seboj silo in maso, se navadno vselej skuša visoko dvigniti.

Iz malega nesporazuma med C. I. O. in med American Federation of Labor je nastal precejšen spor, ki se je zanesel v široke plasti ameriških delavcev. Spor je rodil sovraštvo, voditelji ene kot druge stranke so se začeli medsebojno napadati, sledilo je suspendiranje posameznih unij, in pripetilo se je, da so člani C. I. O. in A. F. of L. si stali v sovražnih vrstah nasproti, kadar se je šlo za boljše plače in bolj pravične delavske okoliščine. Ta nesporazum med delavci je prinesel stotine milijone dolarjev izgube delavcem v zaslužku, povzročil nešteto štrajke, poleg tega, da je bilo v medsebojnih pobojih stotine delavcev ubitih. In te delavce ni ubilo vojaštvo ali oborožena policija, pač pa so delavci sami povzročili medsebojno sovraštvo, ki se je mnogokrat končalo v krvavih spopadih.

Vzroke tozadevno smo navedli v začetku članka. Delavski voditelji v Zedinjenih državah, bodi na eni ali na drugi strani, so zahtevali, da so absolutno gospodarji svojih organizacij. Od organiziranega delavca so zahtevali le, da plačuje redno svoje prispevke, v ostalem pa jim niso pustili dosti govoriti.

Ni čuda, če so delavske organizacije tekom zadnjih let začele nazadovati, kajti priprosti delavci imajo čisto mnogo boljše možnosti, kot pa prepriča željni njih voditelji. John Lewis, vodja C. I. O. gibanja, je poznan kot radikalen delavski vodja, in le premočeno se mu oči, da je preveč v zvezah s komunisti, dočim je organizacija American Federation of Labor poznana kot konservativna delavska organizacija, ki se nikakor ne more strinjati z radikalno politiko John Lewisa.

Ta nesporazum v delavskih vrstah, v katerih se nahaja skoro osem milijonov delavcev, je mnogo kriv, da v Ameriki nimamo danes boljših časov, boljših razmer in boljše službe. Industrije se bojijo pričeti z rednim poslovanjem, ker se na podpisane pogodbe od strani delavskih unij ne morejo več zanesti.

To je sprevidel sam predsednik Roosevelt, ki je kategorično pozval obe delavski skupini v Ameriki, da začnejo z "mirovniimi pogajanjimi", da se končno doseže sporazum v delavskih vrstah Amerike. Roosevelt je sam sprevidel, da so delavski medsebojni prepriki škodovali ne samo delavcem samim, pač pa tudi ameriškimi industrijam. Ni čuda, da zahteva, da nastane mir. Voditelji obeh delavskih organizacij so izjavili, da se strinjajo z zahtevami predsednika Roosevelta, in radovedni smo, če bodo svojo izjavo tudi dejansko podprli. Ako želijo delavci samim sebi dobro, tedaj se bodo zedinili.

Kaj pravite?

V. Cinkar, gl. predsednik SNPJ je v uradni številki glasila Prosvete apeliral na članstvo SNPJ, da pomaga španskim lojalistom v njih boju za "pravično" stvar. No, ta apel je prišel prepozno, ker španske komunistične, anarhistične in socialistične vlade ni več. Torej zdaj, ko španski rdečkarji ne potrebujejo več doprinosov od SNPJ, se bo morda glavni odbor obrnil na svoje članstvo za kako pomoč bednim slovenskim rojakom tukaj ali pa v stari domovini. Če ste že zbirali za ambulance španskim prekučuhom, bi bilo morda priporočljivo, pa tudi gotovo zelo dobro delo, če bi zbrali kaj denarja in ga poslali tej ali oni naši slovenski vasi v stari domovini za nakup, recimo gasilskega orodja. Posebno tam bi ga rabili, kjer je doma vaš urednik Molek. Torej spomnite se enkrat tudi na svoje lastne rojake, če ste že tako strašno usmiljene-ga srca za španske komuniste.

BESEDA IZ NARODA**Na obisku v stari domovini**

13. Po nesrečni Koroški

Piše Mary C. Fritzel, Pueblo, Colo.

Opis potovanja na izletu S. Ž. Z. v staro domovino zadnje poletje bi ne bil popoln, ako bi prezrle oni del slovenske Koroške, ki je po italijanskih intrigah pripadel po vojni Nemški Avstriji, katero pa je nekako pred enim letom pogoltnil nemški Reich ter je tako prišlo okrog 120,000 Slovencev pod Hitlerjevo Nemčijo.

Kakor sem že v svojem prejšnjem članku o potovanju po Sloveniji omenila, sem jaz potovala s prvo skupino izleta 1. junija na Normandie. Iz Colorada sta z menoj potovali Mrs. Agnes Keržan in Miss Mary Klun iz Leadville. Obe sta bili namenjeni v Jugoslavijo, a jaz pa na Koroško v Avstriji, ali kakor so jo Nemci krstili "Ostmark." Jaz sem doma iz Koroškega in imam tam še živga očeta in nekaj drugih sorodnikov. Ker v Ameriki linije ne izdajajo kart do Beljaka (Villach), bi morala jaz izstopiti iz našega ekspresnega vlaka že v Innsbruck-u ter potem nadaljevati pot v Beljak z lokalnim vlakom po pregledu moje prtljage. Toda naš spremljevalec Mr. I. Bratina od tverke Leo Zakrajšek v New Yorku je dosegel, da sem tudi jaz lahko z ostalimi izletnicami te skupine potovala prav do Beljaka.

Ekspresni vlak Paris-Beograd se ustavi tudi v Beljaku, kjer sem se poslovila od svojih coloradskih prijateljev in ostalih potnic in potnikov. Tu so uslužbenici iz restavracije prinesli potnikom kave in peciva. Kakor so mi povedali, se tukaj včasih dobe tudi če pristne kranjske klobase, kar priča, da so tu doma Slovenci. Jaz sem nosaču naročila, da odnese mojo prtljago v hotel Moller. Tam so me pozdravili z "Heil Hitler" in me seveda po nemško vprašali po mojih željah. Sicer sem svojo nemščino že večina-ma pozabila, vendar pa sem jim lahko dopovedala, da želim sobo s kopalnico, kar sem tudi dobila. Ko sem se nekoliko odpočila in preoblekla, sem se napotila proti svoji rojstni vasi, ki je oddaljena od Beljaka kakih pol ure, in katero sem zapustila kot šestletna deklica, ko so naju s sestro Kristino naša pokojna mamica odpeljali v daljno Ameriko kjer je tedaj bival naš oče. Naša družina: oče, mati, dve sestri in brat so pred 33 leti odpotovali nazaj na Koroško, a jaz sem ostala v Pueblu, najbrže za vedno.

Na tej poti v rojstno vas mi je prišla nehotna na misel znana in priljubljena koroška narodna pesem: "Gor čez izaro, gor čez gmajnico. . . Hiša očina, ljuba mamica, oh d' vrida spet, še enkrat bi oba, potem bi pela spet: hajj hajo." V kolikor se mame tiče, je bila to samo vroča srčna želja, ki se pa ni mogla izpolniti, ker je umrla že pet let potem, ko se je vrnila domov. Vsi spomini nanjo, zlasti pa zadnje slovo od nje, mi je tako živo prišlo pred oči, da bi jih skoro hotela objeti, a v tistem momentu me je zdrnila mrzla zavest, da jih že dolgo hrani hladni grob. Srce se mi je streslo od bolešči in oči so se zasolile. . .

Odkar Hitler gospodari po Koroškem, se tudi tukaj vse pozdravlja po nemškem načinu: Heil Hitler. Ker se je ta pozdrav vedno in povsod ponavljal, mi je začel presedati in iti na živce, kajti vsak tak pozdrav mi je zopet in zopet potrdil, da je narod zaslužnjen in da se čast izkazuje onemu, ki ga zatira. Na naslednji tak pozdrav sem odgovorila: "Hajdi!" a kmalu me je opozorilo dekle: "nicht hajdi, es is heil Hitler!" Toda jaz sem si mislila svoje, a drugi pa naj so

že mislili, kar so hoteli.

Naš avtobus je vozil skozi kraje: Warmsbad (Toplice), ki je dobro obiskan od domačinov in tujecev in to radi toplih kopeli lepe okolice, dalje Neuhaus am Gail (Zili), Poekau, Arnoldstein (Kloster), kjer je več fabrik in žaga, in nato pride vas Noetsch (Čajna), ki leži pod lepo goro Dobrač, na kateri je znana in priljubljena Marijina božja pot. Vsi ti kraji so slovenski, a germanski pritisk je strašen in skuša izbrisati vsako slovensko sled in ponemčiti vse, kar se sploh da.

Kakih 5 minut hoda od Čajne (Noetsch) je nala vasica Čače (Sask), od koder gre pot na grad Wasserleoburg, kjer sta valeski princ Ervard in njegova ameriška nevesta uživala medene tedne.

Ko sem prišla na postajo v Čajni, sta prišla k meni dva očeta prijatelja g. Mohor in Wiegele, oba trgovca in gostilničarja, ter takoj spoznala da sem Amerikanka ter me izpraševala: odkod in kam? Ko jima povem ime očetove hiše, sta bila zelo vesela in me povabila na kosilo, kjer so prišli na mizo tudi pristni "compovi krapci." To vam je slaščica. Nisem jih jedla, odkar je mama šla iz Amerike. Da pa si ne boste belile glave, naj vam povem, da so to krompirjevi žinkrofi zabeljeni s špehom.

Po kosilu so telefonirali moji teti, ki tam blizu živi, in moj bratranec Herman Fischer je kmalu prišel po mene s konjem in kočijo ter me odpeljal na očetov dom v Labientschach. Domači so bili ravno zbrani v posvetovanju o tem, kako mi bodo šli naslednji dan nasproti, kajti jaz sem jim pisala, da pridem domov 9. junija, a prišla sem že osmega.

Nemogoče je opisati občutke, ki so me navdajali ob snidenju in ljubim očetom po toliko letih. Srce kipi od veselja in ginjenosti in beseda zastaja v grlu. Človek mora tako snidenje samo doživeti in občutiti in šele potem ve kaj in koliko pomeni. Prisceno je bilo snidenje tudi z bratom in z njegovo ženo ter z drugimi ožjimi sorodniki.

Nato je bila moja prva pot na grob moje pok. mamice na pokopališču pri fari St. Georgen. Ko smo se pripeljali do župnišča, nas je sprejel tamkajšnji slovenski župnik, Rev. Miklavčič, ki je eden od malega števila slovenskih duhovnikov, ki so ostali na Koroškem. G. župnik je šel z nami na mamin grob, na katero sem položila šopek svežih rož in kjer smo opravili molitev za pokojnico. Zopet tu je zaskleda rana v srcu ob zavesti, da sva z mamico tako blizu skupaj, a vendar tako daleč ločeni druga od druge. V tej bolečini so se mi oči uprle v križ in v spominu je oživela pesem nagrobnica: Nad zvezdami . . . le križ nam sveti govori, da zopet vidimo se nad zvezdami. . .

Naslednji dan sva šla z očetom obiskovat sorodnike. Pot naju je zanesla v hribe. Ko sva že precej časa hodila, jih vprašam: Kako daleč še? "Samo še en kos gor," so mi rekli. Povedali pa niso kako dolg je ta kos. Hodila sva in hodila, a poti ni hotelo biti konec, a meni so se upirale noge, ker Amerikanci nismo navajeni veliko hoditi, kar je seveda slabo za nas, ker se pomehkujemo. Tudi jaz sem se v starem kraju hoji kmalu privadila in se nisem zmenila za petkrat tako dolgo pot kakor je bila ta.

Ustavila sva se pri fari sv. Štefana, odkoder se je nama nudi izredno lep razgled na dolino

pod nama. Tik pod goro je lepo jezero in ob njem mična bela cerkva. V daljavi so v soncu žarele mogočne gore in oče so mi pokazali kraje, kjer so se vršili boji med Avstriji in Italijani. Ko sva se nato pri sestrični Mariji Fischerjevi nekoliko odpočila in okrepčala s kranjskimi klobasami in hruskovcem, sva nadaljevala pot proti Zilski Bistrici, ki je izredno prijetna vas. Skozi njo teče lepa Zila, a okrog nje pa lepa in rodovitna polja in travniki.

Tretji dan va šla z očetom obiskat sestričino hčerko Hanni, ki živi v gorski vasi Rute, kjer se prebivalci pečajo v veliki meri z živinorejo in živino pošljejo v gore čez poletje. Ob poti sva trgala jagode in od vselega razpoloženja prepevala, kar je očeta kar pomladilo. Iz Rut je jako lep razgled daleč na okoli in rekli so mi, da bi se s tega kraja videlo prav na Kranjsko, ako bi ne bilo Karavank.

Obiskala sva z očetom tudi Pliberk, ki ima precej tovarn in rudnik in nazaj gredečo smo se s trukom vozili skozi Šmihel, kjer je doma ljubljanski škof in naš znanec in prijatelj dr. Gregorij Rožman. Šmihel se mi je zdel kakor naš Leadville.

Naslednji teden je prišla pometa iz Čajne ter izrazila željo, da ostanem pri njej nekaj dni, kar se je tudi zgodilo. Kakor sem že zgoraj omenila, je blizu tega kraja znana graščina Wasserleoburg, kjer je bil nekaj časa princ Edward s svojo ženo. Razume se, da me je ta grad zanimal in da bi si ga rada ogledala. Ne vem kako se je vse zgodilo, toda bratranec Emil je prinesel sporočilo od oskrbnika, da si grad lahko ogledamo, ker je bilo toliko lažje, ker tedaj gospe ni bilo doma.

Že to, da je bil tukaj angleški princ, je dokaz, da mora imeti ta kraj izredne privlačnosti. Reči moram, da je to jako lep kraj. Grad leži pod goro Dobrač in je obdan z vrvti kot cvetličnim, zelenjavnim in sadnim. Za gradom imajo celo "golf course." Oskrbnik nam je razkazal sobe, dvorane, kapelico in kleti ter nekdanje ječe in mučilnice, kjer so bili zaprti in mučeni kmetje tlačani in drugi, ki jih je žalostna usoda prignala v te strašne prostore. Jaz si v ta del gradu nisem upala iti.

Na levi od gradu je velika stanovanjska hiša za hlapce in dekletke, dalje hlevi in druga gospodarska poslopja. Uslužbenici imajo tudi svoje kegljišče, kar znači, da so sedaj drugačni časi kakor pa so bili nekdaj.

Na 18. junija sva bili s sestrično Leno v Beljaku, kjer so nazivno obhajali svojo petletnico. Na vseh hribovih v okolici so se ta večer žgali kresovi in v mestu so bile razne slavnosti. Toda ljudem pa se je videlo, da ni v njih pravega navdušenja in da je bila cela stvar bolj prisiljena. S sestrično sva si ogledale zanimivosti mesta kot cerkve, park, pokopališče itd. Po treh dneh v Beljaku se mi je zahotelo prave slovenske družbe, kjer se človek počuti prostega in se lahko nemoteno zabava kakor sam hoče. Ta želja se je še povečala, ko sem dobila od svoje prijateljice in sopolnice Mary Klun pismo z dopletkega, da naj čim prej pridem tja. Najrajše bi bila takoj odpotovala tja, čeravno ni je bilo težko ločiti se od domačin, toda hotela sem počakati prihoda druge in glavne skupine izleta SŽZ ter z njo potovati iz Beljaka v Ljubljano. Težko sem pričakovala sporočila od Mr. Zakrajškega iz New Yorka, ki mi je obljubil da mi naznani prihod. To naznanilo je prišlo in 1. julija zjutraj so prišle tudi izletnice s pariškimi vlakom. Takoj ko sem zagledala ameriške zastave na dveh vagonih so mi solze stopile v oči in srce mi je kipel od veselja, kajti navdala me je zavest, da sem zopet med svojimi.

Ovožnji od Beljaka naprej je bilo itak že poročano. Rečem naj

samo še to, da tega izleta ne bom nikoli pozabila, ker je bil resnično nekaj tako lepega in zabavnega, da si nismo mogli nikdar kaj takega pričakovati, in zato ta izlet ne more biti pozabljen. Želim si samo prav iz srca, da bi vsaj še enkrat imela priliko iti na tak izlet.

PEHANJE ZA SRNAMI

James Debevec

"Albin," se obrnem do Filipa tedaj, "zdej boš pa po pravici povedal, ali ti je res moj krompir škodil, da te je poglajal v kempo?"

Albin se previdno ozre okrog sebe, če ni kake nepoklicane priče v bližini, potem mi pa zaupa:

"Beži, beži, krompir mi ni prav nič škodil. Naveličal sem se bil stati in zmrzovati v snegu, pa sem jo lepo popihal v kempo. Ker sem pa vedel, da bo Mandel kričal name, ker sem jo odkuril s čakališča predčasno, sem moral najti vzrok in najbolj primeren se mi je zdel tvoj krompir. Saj ne more nihče dokazati, da ni res."

"Pa kaj moraš ravno mene v nič devati? Zakaj se pa nisi izgovoril na Lampetovo srno?"

"Aha, nad mojo pečenko naj bi se bil spravil, pa bi se bila lovila okrog kempe, da bi bilo kar fletno," dokazuje Lampe, ki je sila ponosen na svojo kuharsko umetnost.

Daljšo debato nam je prizanesla usoda, ki nam je prinesla na ušesa sem proti kempi vriskanje in na korajžno klicanje. V prvem hipu sem mislil, da grede fantje na nabor, ali pa da se vrača narod s piknika. Vsi skočimo k oknu in naše oči se pasejo na lepem prizoru, ko vidimo, kako ponosno neseta proti kempi Mandel in Jazbec lepo srnico. Moško jo vržeta na tla, potem pa obesita na verando k prvima dvema, ki sta že tam viseli.

"Tantje, zdajle jih bomo pa poslušali," imam še čas omeniti, potem se pa vrata odpro in v sobo stopita naša lovca s takimi obrazi, kot bi bila našla zlato rudo, ki ju bo v petih minutah napravila milijonarja.

"No, fantički," odpre debato naš kapitan, "koliko jih je padlo za pečjo? Kakopak, kar lepo tukaj posedajte, midva z Jazbecem vam bova pa srne nosila skupaj. Kaj ne Ferdo?"

"Menda ja!" odvrne ta moško. "Kar nama prepustite lov od danes naprej. Ves dan se pehamo za prazen nič po gozdu, midva pa samo pogledava v pravi kraj, pa že drve srne od vseh strani proti nama, da morava dobro paziti, da naju ne pohodijo."

"Kdo pa jo je?" vpraša zvedavo Dolenc.

"I, kdo neki," se ponosno udari po prsih Ferdo, "talele jo je useknil z enim samim strelom."

"Pa kje in kako?" leti od vseh strani na naša lovca.

"Ko sva videla, da ste zopet ušli s čakališč, sva prišla najprej v kempo, če vas bova mogla tukaj vjeti in gnati nazaj. Ker ni bilo pa nikogar doma in je bil dan še velik, sem rekel Ferdotu, da bi stopila še malo gori nad kempo v tisti kot, kjer je konec Maroltovega posestva. Jaz sem stopil malo po gozdu, Ferdo se je ustavljal pa na prelazu. Zdej pa ti govori naprej, Ferdo."

"No, da! Prislonil sem se ob debelo smreko, odkoder je bil precej dober razgled na tri strani in čakal. Kar zagledam gori na poseki tistole stvarco, ki je pazno stopila iz gošče, se ozrla na levo in desno, dvignila glavo in potegnila vase zrak, da bi ji vonj povedal, če je vse varno. Nič ni slutila in prestopi se po preseki od mene proč."

"Punca, sem rekel, tako ne samo še to, da tega izleta ne bom nikoli pozabila, ker je bil resnično nekaj tako lepega in zabavnega, da si nismo mogli nikdar kaj takega pričakovati, in zato ta izlet ne more biti pozabljen. Želim si samo prav iz srca, da bi vsaj še enkrat imela priliko iti na tak izlet."

bo prav, v zadnjo preboj ušil. In kakor bi notranji glas rekel, naj ne, se je res obrnila in ko stopala naravnost pri ni.

"Preljubi sv. Hubert, prošnjik in zaščitnik vsakega lovca, pa se bo vse šlo. Stal sem ko ukopan in ljo in krčevito stiskal sebi. Kolena sem stisnila paj, da ne bi začela in da ne bi rožljanje kolenskih kosti izdalo in jo pričujočnost."

"Vedno bolj se mi je, lepo korak za korakom. Zdalje bo pa cilj! Pa merim tje za pleče in Srna začudeno pogleda sebe, brne z zadnjo nogom pa poskoči in plane. Križana gora, zdrava ostani srnica, si Pa v tistem trenutku zgrudi in obleži."

"Jauuuu!" je planilo, ne, da je kar završelo hrovih smrek in odmev bližnjega hriba, da je 25 milj naokrog takoj in je nekaj narobe tukaj. "Jo že imam!" dodam besed, da bi Mandel slihterega noge so mešale spodaj pod obronkom. "Koga imaš, Ferdo?" si Mandlov glas.

"Srno imam, koga ne!" "Oprezno grem proti dobro pripravljen, da magam na tla, če bi premislila. Pa se ni gubostje razumeli, da tistem trenutku zamenjajo lovske sreče za polanda, tako sem bil ponosen. Kako ne! Ko prišel k meni Mandel sva vzela srni ono, kar da drugam kot lisicam čerjo, ter jo odnesla k stiskali roke. No, zdaj že tri in jutri dobimo pa bo naše delo dopolno se lahko reče, a s pa drugo."

Z Lampetom sva pa večerjo na mizo, srno s praženim krompirjem in hom iz kante. Akrahobila to rihta!

Po večerji se oglasi "Mandel, zdaj pa fantom, kaj vse si dast vel."

"Saj res, skoro da sem bil. Veste, fantje, se preveč ustrašiti, če vam da sem danes videl mo."

"Ni mogoče!" se vsi hkrati. "Kje pa? kaj ni medvedov?"

"Da jih ni? Čakaj, bom povedal vse nam jutri zjutraj ga bomo dat, če je še tam."

"Če je še tam, naj tam, ti samo povej, kje si ga videl," silijo.

"Veste, ko sva začela dotom goniti z onega sem šel jaz malo bolj no, Ferdo pa bolj svetlo. Če so kje na tem svetlane skale na enem pri tok tam so. Kmalu sem šel med takimi skalami sploh nisem mogel niti sem mislil že vrniti drugje poiskal prehoda, pazim, da je nekaj med dvema ogromnima. Ravno toliko, da vsekakor skozi. Splezale in stopim v presek enkrat nekaj zagodim mojih nogah v globoko. Nekako tako je bilo sli kadar Baraga bas pot. Pogledam doli k tleh lahko si mislite, kako presenečen, kar zagledam skalo, kaka dva čevlja jih nog velikega črnega veda, ki je ležal tam klobčič."

Skrivnosti ruskega carskega dvora

ROMAN

—Ali mi hočeš zaupati, moj gost, zakaj te preganjajo in zakaj so razpisali nagrado na tvojo glavo?

—Odkritosrčen bom, župnik! Odgovoril ti bom na to vprašanje! — odvrne tujec. — Ne prestraši se, ko zaslišiš moje ime! — Jaz sem hajduk Kara Ahmed!

Župnik se ni prestrašil. — Mnogo je že slišal o tem hajduku. Vedel je, da je ugrabil ta hajduk bogatašem mnogo denarja, toda da ni nikoli napadal siromake, temveč nasprotno, delil jim je hrane in denarja. — Mesto da bi pobegnil in poklical pomoč, je stopil Neandrovic bližje in mu podal roko.

—Ti si torej Kara Ahmed, — reče on. — razloži mi, kako si prišel sem! Ali so te tako preganjali, da si se moral preživljati samo s koreninami? — Kolikor vem, si imel svojo četo. Ali so jo uničili?

—Moji tovariši so skoraj vsi mrtvi! Oni, ki jih niso ubili, se nahajajo v ujetništvu, — odgovori Kara Ahmed in globoko vzdihne. — Jaz sem edini, ki se še nahajam na svobodi. Toda kaj mi koristi svoboda? Gozd je z vseh strani obkrojen z vojsko. Oddelki vojakov krožijo neprenehoma po gozdu. Niti trenutka nisem varen, da me ne ujamejo in vržejo v ječo. — Nikjer ne morem najti skrivališča!

—Vedno sem slišal, da te kmetje podpirajo, — reče župnik, — da ti vsak ruski kmet rad in gostoljubno odpre svoja vrata!

—To je bilo preje, — odvrne hajduk — ko še ni bila razpisana nagrada na mojo glavo. Mirno sem se lahko vlegel v vsaki ruski kmečki hiši k počitku. Ni se mi bilo treba bati izdajstva. — Toda ti poznaš, gospod, bedo ruskih kmetov. Ti veš, da so za denar vedno pripravljeni izdati človeka! Za mene ni več mesta na svetu! Najboljše je, da se odplazim od tukaj in končam svoje revno življenje!

—Ne govori tako, Kara Ahmed! — mu reče župnik. — Ali misliš, da je Bog ustvaril človeka, ne da bi mu dal zavetje, kadar utrujen omaga? — Ne, Kara Ahmed! Prišel si v mojo hišo in tukaj boš ostal tako dolgo, dokler te bom mogel skrivati!

Begunec pogleda nezaupno župnika. Njegovi roki se skleneta, ustnice mu zadrhte.

—Ali je mogoče, župnik? Ti me ne odganjaš? Ali mi boš mar nudil zatočišče?

—Da! — odvrne duhovnik odločno.

—Vsaj tako dolgo, da si opomoreš. Bled si in slab, Kara Ahmed!

Hajduk se vrže na tla, objame župnikovi koleno in poljubi njegovi roki.

—Ti si pravičnik, župnik, — vzklikne on. — Oh, ko bi bilo mnogo takšnih ljudi na svetu, kot si ti, bi bilo mnogo manj bede na zemlji!

Po obrazu so mu tekla vroča solze.

Župnik je opazoval ginjen Ahmeda.

—Ne kleči pred mano, — reče on. — Človek mora klečati samo pred Bogom!

V tem trenutku se odpro vrata, a v sobo vstopi vdova Simonovna.

—Storil si dobro delo, Neandrovic! — reče ona tiho.

Župnik se zdrzne, ter pogleda lepo ženo.

—Ah, ti si, Simonovna! — reče on. — Ako ti moje dejanje ugaja, mi boš pomagala.

—Zelo rada!

—Pojdi gor in pokaži temu človeku, kje bo spal! Skrbi za njega, kot da je moj brat. Preskrbi ga s hrano in pazi, da ne bo po dnevu odhajal iz hiše.

—Storila bom, kakor si rekel, župnik!

Kara Ahmed vstane. Z razširjenimi očmi je gledal lepo ženo.

—Tvoj obraz je kakor pri Roži od Teherana, — zasepeče on. — To je njen obraz, to je njen glas!

—Pojdi z menoj, neznane! — reče Simonovna.

Ahmed uboga. On gre za njo, toda niti za trenutek ni odvrnil pogleda od nje.

Ona odideta iz sobe. Župnik sklene roki, stopi k oknu ter se zagleda v bistro, zvezdno nebo.

—Bog, mislim, da sem storil prav. Četudi je hajduk, četudi so njegove roke oškropljene s krvjo, tvoja želja je usmiliti se nesrečnih. Obvaroval boš mojo hišo, ako nudim tudi hajduku gostoljubje!

Zvezde so sijale na temnem nebu. Ena svetla zvezda poleti po obzorju.

—Narod pravi, da je treba nekaj zaželeti, ako zapazi človek, da se je zvezda utrnila. Tudi jaz si bom zaželel nekaj milega.

On zasepeče nekaj besed.

Kara Ahmed je mislil, da se nahaja v kraljestvu sanj.

Simonovna ga je odpeljala v majhno, toplo sobico, kjer je stala čista in udobna postelja. Do sedaj so ga preganjali, spal je na mrzlem snegu, a preživljal se je s koreninami. A sedaj mu je prinesla ta lepa žena čaja, kruha, surovega masla in pečenke!

Ko se je najedel, se je vrge na posteljo ter zaspal.

Sanjal je o Roži od Teherana. Toda čudno: ni je videl več blede in nežne, kot jo je poznal, temveč krepko in zdravo. Videl je lepo vdovo Simonovno v svojih sanjah.

Atentat na cara

Bilo je opoldne nekega jasnega, nenavadno lepega zimskega dne.

Solnce se sijalo nad Petrogradom in metalo svoje zlate žarke na ponosno carsko palačo. Bilo je, kot da je solnce, ki ga Petrograjčani že dolgo niso videli, vliło v njihove duše novo upanje.

Ljudje so veseli hodili po ulicah. Zvonci na saneh so radostneje zvonili.

Nihče ni slutil, da se bo zgodila grozna katastrofa, ki se že dolgo pripravlja...

V kleti carske palače sta delala zarotnika, da ubijeta cara vseh Rusov.

Janicki in Palen sta dokončavala svoje delo. Dokončavala sta sklepe nihilističnega zborovanja.

Vse je bilo gotovo.

Na stropu kleti sta pričvrstila kovinasto škatljico, v kateri se je nahajala velika množina dinamita, a k njej je vodila vžgalna vrstica, ki jo je bilo treba samo prižgati.

Vrvica je bila do sedaj zakrita, toda sedaj jo je Janicki osvobodil in prosto je visela na zidu. Če bi sedaj vstopil v klet kakšen uradnik, bi takoj videl, kaj se pripravlja.

Toda nihče ni prišel.

Še enkrat pregledata vse. Vse je bilo v redu.

—Čim prižgeva vžgalno vrvico, bo preteklo po mojem računu petdeset sekund, predno bo eksplodiral dinamit. Ta čas nama ostane za najino rešitev. Ako se nama posreči dospeti do stopnic in skočiti skozi okno — potem sva rešena.

—Toda v tem slučaju naju bo vstrelila straža! — vzklikne Palen.

—Straža ne bo imela časa, — odvrne Janicki. Eksplozija bo tako močna, da se bodo po vsej priliki potresli tudi zunanji zidovi! — Na vsak način bo padalo kamenje in stebri. Vojaki torej ne bodo mogli ostati na svojih mestih. Srečni bodo ako si rešijo življenje.

—Toda kamenje lahko zadene naju isto tako kot vojake, — reče Palen.

—Ni dvoma, da lahko, — odvrne Janicki. — Ali misliš, da bova lahko brez nevarnosti izvršila svoj načrt? Midva morava smatrati svoje življenje za izgubljeno. Midva sva mrtva. Ali vsaj leživa na smrtni postelji. Ako se rešiva, potem se je zgodil čudež.

—Toda čudeži se nikoli ne dogajajo — reče Palen žalostno.

Njegove oči se zarosijo. Misli je na to, da je še mlad in da bi še rad živel. Sedaj je moral misliti tudi na svojega starega očeta.

Že dolgo ni videl starčka. Odkar ga je zavrgel, mu ni prišel več pred oči. Sedaj se ga je polastilo neko tesnobno čustvo in on bi bil srečen, ko bi mogel sedaj še enkrat poljubiti očetovo roko.

Toda sedaj je bilo prepozno.

Janickiju ni ostalo prikrito Palenovo razpoloženje. Misli je, da je najboljšje, ako se pozuri.

Molče vzame iz svoje postelje košček lesa, katerega gornji konec je bil namazan s smolo. Janicki prižge vžgalico in prižge bakljo.

Rdeča svetloba je razsvetlila polmračno klet.

Še enkrat se obrne k Palenu. On mu poda roko ter reče čisto mirno:

—Zbogom, dragi prijatelj! Ako že morava umreti, pokaži, kako umira junak za svobodo. —Zbogom, Janicki! — zajecelja Palen. — Naj nama Bog oprosti!

—Tako ne sme govoriti nihilist pred smrtjo, — odvrne Janicki. — Toda sedaj je vseeno! V nekaj minutah se bova nahajala v velikem. Nič! Zbogom! Da se ti posreči beg od tukaj, pojdi k vratom, med tem ko bom jaz prižgal vrvico!

Palen je hotel oporekati, toda Janicki mu ukaže, naj uboga.

On sam stopi odločno k vžgalni vrvi.

On dvigne roko z bakljo, približa se vžgalni vrvi, — v trenutku se bo pripetila grozna eksplozija.

Vedno manjša je bila razdalja med bakljo in vžgalno vrvico.

Toda sedaj — Janicki obstane.

On si zakrije obraz z roko.

—Oh, hčerka moja! — zašče on, — nikdar več te ne bom videl! Zbogom, otrok moj, tvoj oče te blagoslavlja!

—Oče! — se zasliši sedaj glas s praga.

V klet vstopi mladenič. Bil je vitek in imel je svetle plamteče oči.

Janicki se ozre. Baklja mu pade iz rok. On razširi roki ter vzklikne:

—Ali sanjam? Ali je mogoče? Ali si to res ti?

—Jaz sem, oče! — odvrne prišli, — jaz sem, tvoja Lidi-ja!

Oče in hčer se objameta. (Dalje prihodnjic.)

NAZNANILO IN ZAHVALA

Globoko užaloščeni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prebridko vest, da je nemila smrt zahtevala življenje preljubljenega in nikdar pozabljenega soproga in dobrega očeta

FRANK KMET

PO DOMAČE HRENOV

Blagopokojni je previden s svetimi zakramenti po dolgi bolezni izdihnil svojo blago dušo dne 15. januarja 1939 v starosti 60 let. Doma je bil iz Podgozda p. Dvor, fara Žužemberk. K večnemu počitku smo ga položili dne 18. januarja 1939 po opravljeni zadušnici v cerkvi sv. Vida in v spremstvu številnih sorodnikov in prijateljev na Čalvary pokopališče.

V dolžnost si štejemo, da se najlepše zahvalimo Monsignor Rt. Rev. B. J. Ponikvarju za opravljene cerkvene pogrebne obrede in enako tudi Rev. Michael Reagan in Rev. Matija Jagru za njih asistenco pri sv. maši. Najlepša hvala Rev. Matiji Jagru za spremstvo iz Anton Grdina in Sinovi pogrebne kapele v cerkev in na pokopališče. Enako tudi Rev. Ludwig Virantu za spremstvo do groba. Ravno tako najlepša hvala Rev. Louis Bazniku, Rev. Jos. Misichu, Rev. Ludwig Virantu in Rev. Max Sodji za navzočnost pri sveti maši.

Iskreno zahvalo naj sprejmejo vsi, ki so obiskovali pokojnega soproga in očeta v njegovi bolezni, kakor tudi iskrena hvala vsem, ki so nam bili v tolažbo v teh najbolj žalostnih dnevih. Enako vsem, ki so ga prišli pokopit, vsem, ki so čuli in milili ter vsem, ki so se udeležili svete maše in ga spremili k večnemu počitku.

Naša najglobljejša prisrčna zahvala naj velja vsem, ki so s krasnimi venci v zadnji pozdrav okrasili krsto pokojnega soproga in očeta in sicer: Mrs. Edmund Kunzmann, Pittsburgh, Pa., Miss Matilda Pecjak, Pittsburgh, Pa., Mr. in Mrs. Jerry Stroin, Miss Mary Lazar, Budan Family, Mr. in Mrs. Albert Glicker, Mr. Joseph Kuhel, Mrs. Rose Herbst and Family, Miss Angela Pecjak, Miss Mary Pecjak, Mr. in Mrs. Anton Bijek, Mrs. Frances Jerman, Mr. in Mrs. Jerry Jerman, Mr. in Mrs. Edward Jerman, Mr. in Mrs. James Whipple, Mr. in Mrs. John J. Grdina, Mr. in Mrs. Edward Kalish, Mr. in Mrs. Leo B. Virant, Mr. in Mrs. Ray J. Grdina, Mr. in Mrs. Anton Grdina in družina, Mrs. Jack Grdina in družina, Mrs. Lucija Baznik in družina, Mr. in Mrs. Joseph Mismas, E. 53 St., Mr. in Mrs. Matt Hovevar, West Park, O., Mr. in Mrs. Frank Strumbel in družina, Bishop Rd., Mrs. Louis Knaus in družina, Mrs. John Blatnik in družina, Mrs. Antonia Alich, Mrs. Louise Pylick, Mr. in Mrs. John Pylick, Mr. in Mrs. John Ryan, Willoughby, O., Mrs. Wm. Gehlfus, Mr. in Mrs. Edward Zerial, Mr. in Mrs. Wm. Pylick, Mr. in Mrs. Chas. Aspery, Mr. in Mrs. Gladstone Harrison, Mr. in Mrs. Jack Schultz, Mr. George Pylick, Mr. Charles Richert, Mr. in Mrs. Anton Ulčar in družina, Mr. in Mrs. Joseph Koren, Mr. in Mrs. James Longar, Mr. in Mrs. John Skully, Mr. Anton Zaversek in družina, Mrs. Frances Kozely, W. 130th St., Mr. Anton Longar in družina, Mr. Geo. Kuhar in družina, Mr. in Mrs. Joseph Longar, Hale Ave., Mrs. Mary Hren in družina, Mr. in Mrs. Adolph Tekaučič, Mr. George Neuman, Mr. in Mrs. B. Zankar in družina, Mrs. Caroline Modic in družina, Simic Family, Mrs. Rose Urbančič, Mr. in Mrs. Anthony Kolar, Mr. in Mrs. Anthony Kosicek, Geneva, O., Recher Family, Mr. in Mrs. Henry Hohn, Mr. in Mrs. Charles Zorman, Dr. in Mrs. James Seliskar Sr., Yugoslav University Club, Mrs. Charles Lausche, Mrs. Charles Dehler, Miss Emma Millavec, Mrs. Michael Hornack, Miss Agnes T. Perko, Miss Vera Knaus, Miss Patsy Modic, Miss Mitz Skoda, Mr. in Mrs. Ignac Slapnik, Miss Frances Slapnik, Messrs. Charles, James, Louis Slapnik, Bill's Fruit and Vegetable Market, društvo sv. Janeza Krstnika št. 37 JSKJ, društvo sv. Vida št. 25 KSKJ, Double Eagle Bottling Co., John J. Boyle Social Club, Monarch Aluminum Executive Office, Monarch Aluminum Office Employees.

V globoki hvaležnosti se želimo iskreno zahvaliti številnim darovalcem za svete maše, ki se bodo brale v mirni pokoj blage duše in sicer: Rev. Ludwig Virant, Rev. Louis Baznik, Mr. in Mrs. Mike Perko iz Colorade, Mr. in Mrs. Jerry Stroin, Miss Mary Lazar, Mrs. Mary Germ in družina, Mr. in Mrs. Anton Bijek in družina, Mrs. Frances Jerman in družina, Mr. in Mrs. Joseph Urbas in družina, Lorain, O., Mr. in Mrs. Joseph Svete in družina, Lorain, O., Mr. in Mrs. Joseph Perusek in družina, Lorain, O., Miss Mary Nartnick, Chicago, Ill., Mrs. Mary Grdina, Mr. Matt Grdina, Mr. in Mrs. Anton Grdina Sr., Mr. in Mrs. Jerry Grdina, Mr. in Mrs. Jack Vidmar, Dr. in Mrs. Anthony J. Perko, Mrs. Agnes Perko, Sadar Family, E. 81 St., Mr. in Mrs. Frank Snyder, Mr. in Mrs. Anthony Suhadolnik, Miss Mary Knaus, John in Frank Knaus, Mr.

Prisrčna zahvala tudi pevskega društva Lira za krasne žalostinke na predvečer pogreba.

Prisrčna hvala Mrs. Mariji Krajc in Mrs. Frances Kasunic, ki sta vodili molitev in vsem drugim, ki so se udeležili skupne molitve.

Ravno tako tudi lepa hvala Mr. Rudolph Germ, Mr. Albert Glicker, Mr. John Germ, Mr. John Strauss, Mr. Matt Hovevar, Mr. Anton Zupancic, ki so nosili krsto in pokojnika spremili in položili k večnemu počitku.

Iskreno zahvalo izrekamo pogrebniemu zavodu Anton Grdina in Sinovi za vso prijazno naklonjenost in za lepo urejeno in izvrstno vodstvo pogreba.

Slučajno, če se je katero ime pomotoma izpustilo, prosimo oproščanja in se jim ravno tako najpriščneje zahvaljujemo.

Preljubljeni in nikdar pozabljeni soprog in dober, skrben oče, zastoj Te iščejo naše oči, a božja volja je bila, da si se moral ločiti od nas, toda ostal nam bož za vedno v sladkem spominu. Močno potrta in žalostna nad Tvojo bridko izgubo Ti želimo, da počivaš mirno v zasluženem počitku. Nebeška luč naj Ti sveti in naj Ti bo lahka ameriška zemlja.

Žalujoči ostali:

Terezija Kmet, soproga

Victoria, Alice, Vida, hčere

Frank Jakšič, Josephine Alich, Theresa Mlachak, Dorothy Simens, pastorki

V stari domovini zapušča žalujočo sestro Terezijo Kmet, po pol sestri Mary in Anna in po pol brata Joseph Kmet. Cleveland, Ohio, 6. marca 1939.